

VLADIMÍR SITTA

Vypracoval: Bc. Vlastimír Jenyš

Předmět: Současná krajinářská architektura

Obor: Zahradní a krajinářská architektura, 4. Ročník

Rok: Letní semestr 2015

FAPPZ ČZU

OBSAH:

ŽIVOTOPISNÉ ÚDAJE	4
ZÁPIS Z INTERVIEW - BOURÁNÍ S ADAMEM GEBRIÁNEM	5
CYKLUS PODZIMNÍCH PŘEDNÁŠEK K URBANISMU MEZIKRAJINY	6
Projekty v době pobývání v ČR	
Želešická jizva.....	6
Psychodynamická cesta.....	6
Hřiště ve Šlapanicích u Brna.....	7
Projekty v době pobývání v Sydney v Austrálii	
Garden of imagination.....	7-8
Projekt pro Náměstí Míru.....	8
Zahrada entropie.....	8
Urbánní scénografie, projekt pro Sidney.....	9
Les času.....	9
Soutěž na zahrady v Lausanne	9
Spreebogen, okolí Reichstagu Berlin, soutěž rok 2000.....	10
Institut Aboriginských studií.....	11
Zahrada australských snů – Národní muzeum.....	11-12
Krajinný prvek srdce Austrálie.....	13
Dekonstruktivistický projekt fasády	13
Univerzita budoucnosti.....	13
Marina South, Singapore, rok	14
Property Hoghlights of Singapore.....	15
Soutěž Nová Kaledonie, Francie.....	15
The paradise project, zahradnický festival.....	16
Enviromental EXPO Čína, Shijan	16
Garangula, Canbera	16
Fire garden.....	17
Ostatní projekty.....	18

KONFERENCE MĚSTSKÉ PARKY 2015	18
Jaime Lerner	19
Atanas Mockus	19
Enrique Peñalosa	19
Clover Moore	20
Athénská charta a zejména architekt Le Corbusier	20
Utopisté	20
La Villete – Rem Coolhas.....	21
Pláž.....	21
Nežádoucí prvky a omezení pro život ve veřejném prostoru (High Line)	21
Komparace zahraničních veřejných prostorů a současný stav v ČR.....	22
ZHODNOCENÍ VLADIMÍRA SITTY JAKO OSOBNOSTI A ARCHITEKTA	22
Úvod a první setkání se jménem Vladimír Sitta.....	22
Kdo je Vladimír Sitta.....	23
Vladimír Sitta a prezentace.....	24
Vladimír Sitta a přístup k práci.....	25
Zhodnocení a princip architektury Vladimíra Sitty.....	25
Doslov.....	28

Zdroje:

www.archiweb.cz

www.terragram.com.au

<http://www.ceskatelevize.cz/porady/10000000024-vladimir-sitta-cyklus-podzimmich-prednasek-k-urbanismu/210251000240001-mezikrajiny/video/>

<https://www.youtube.com/watch?v=Ns2iQ5pxFDI>

<http://land8.com/profile/VladimirSitta>

Kniha CZECH SCAPÉ – Portrét současné české krajinářské architektury
(Galerie Jaroslava Frágnera & Architektura, 2014)

ŽIVOTOPISNÉ ÚDAJE

Narozen: 1948 v Brně

Bydliště: emigroval do Austrálie, rok 1981, Sydney

Studium: Mendelova univerzita Brno, zahradní architektura, ukončení v r. 1971

Práce:

1971-1978

vedoucí oddělení zahradní architektury a projektant ve šlechtitelské stanici v Želešicích u Brna, působení na výstavách Flora Olomouc

1979-1981

Spolková republika Německo, Essen;

1985 - dodnes

Založení ateliéru Terragram. Vznik názvu Teragram je paralela k uskupení utopistických architektů 70. let, kteří si dali název Archigram. Název poukazuje na radikální přístup, který je Sittovi do určité míry blízký, ovšem ve výběru názvu hrál rovněž roli časový tlak při zakládání firmy během již rozběhnuté realizace. Jedním z prvních projektů, kterým se atelier zviditelnil, byla soutěž na Památník povstání Irských vězňů v roce 1804, ve které zvítězili. V letech 1989-91 probíhala práce pro mecenáše švýcarského bankéře na jeho soukromé zahradě v Austrálii.

Nejvýznamnější ocenění:

Peter Joseph Lenné Prize z let 1981 a 1986,

President's Award of the Australian Institute of Landscape Architects roku 2002.

ZÁPIS Z INTERVIEW - BOURÁNÍ S ADAMEM GEBRIÁNEM

- 2004, 2010 přednášky na ČVUT
- 1992, Soutěž na Slovanské náměstí v Brně
- rozdíl mezi Evropou a Austrálií je kupříkladu postoj obou kultur k otázce života a smrti, která je pro Evropany fundamentální a z historie všudy přítomná. V Austrálii je to záměrně opomíjené téma.
- australská landscape architektura a urbanismus patří mezi nejlepší na světě. Iniciací byly Olympijské hry v Sydney v roce 2000. Za významné politické podpory starosty probíhala obnova stávajících parků nebo koupě nových pozemků podél vodních toků, kde vznikaly nové parky. Při srovnání s Prahou v současnosti zjistíme, že je zde velká míra privatizace pozemků veřejného prostoru nejen v centru, což je podle Sitty obecná vlastnost Čechů přivlastňovat si veřejné věci nebo naopak se o ně nezajímat.
- kult japonské zahrady u nás v České republice, je podle něj barbarismus, protože skutečná japonská zahrada, může vzniknout pouze v Japonsku
- krajina, interiér nebo urbanismus, to je součást jedné a té samé věci, tedy architektury. Architektura je jen jedna. Co se týče landscape architektury, nejlépe to vyjádřil Louis Baragan, kterého Sitta cituje a který řekl, že landscape architektura je architektura bez stropů.
- Dobrá rada od Vladimíra Sitty zní, že nejlepší školou krajinářské architektury je dívat se.
- Sitta nezapomíná podotknout základní princip spolupráce architekta stavebního a krajinného, který je založen na vzájemném respektu a jedině tak může vzniknout opravdu kvalitní dílo, dobré ve všech směrech architektonické tvorby. Vzpomíná při tom na vlastní pozitivní zkušenost při práci na nejmenované galerii, kdy hrála prim rovnocenná spolupráce.
- zahrada je podle Vladimíra Sitty jako poezie, protože by měla vyprávět nějaký příběh. Je to orchestrace nálad.
- Při vzpomínce na jeden z posledních projektů, který byl zaměřen na zlepšení bezpečnosti a kvality života poblíž veřejného prostoru, který byl zabrán lidmi bez domova a podle čehož také park vypadal, zmiňuje Sitta zajímavou zkušenost, kdy se může architekturou docílit změny v lidském chování, jelikož cíleným

návrhem a vyčleněním prostorů pro lidi bez domova došlo k výraznému zlepšení kvality pobývání v daném řešeném veřejném prostoru. Sitta dodává, že prostor musí být kvalitní v obývání a nezáleží přitom na množství zeleně, stačí i jeden strom.

CYKLUS PODZIMNÍCH PŘEDNÁŠEK K URBANISMU MEZIKRAJINY

PRŮŘEZ DÍLEM:

Projekty v době pobývání v ČR

Želešická jizva

Měla za cíl nastavit v chudých poměrech zahradní tvorby vyšší standard v údržbě krajiny. Nakonec vzniklo dílo na pomezí architektury a sochy, jež vyjadřuje svým námětem vzdor normalizaci. Jedná se o dvě osoby prorážející zem, která tak utváří dojem jakési jizvy a jejichž těla míří směrem na západ.

Psychodynamická cesta

Projekt v Jeseníkách. Lázeňský park, kde používá terénní modelace a hru s kameny

Lázně Třeboň nebo Jeseníky

Hřiště ve Šlapanicích u Brna

Jeho koncept je nezměněný dodnes, za což je Vladimír Sitta rád a rovněž za navázání dobrých vztahů s obcí, jelikož ho i po 30 letech po dokončení realizace stále obec žádán o svolení k různým úpravám.

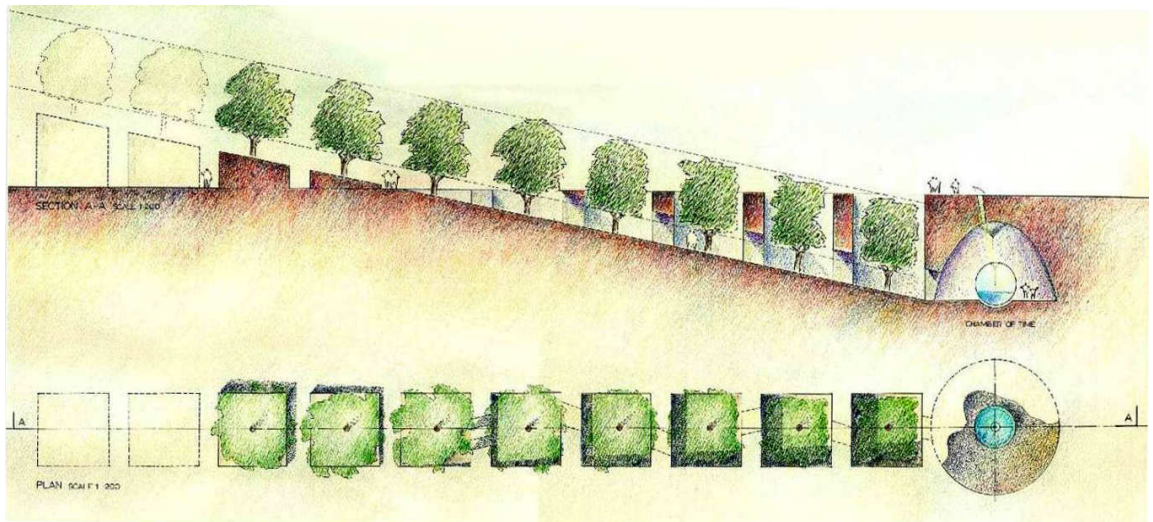
Projekty v době pobývání v Sydney v Austrálii

Garden of imagination

Strom je jako nezaměnitelná spojnice nebe a země a oba dva tyto elementy v sobě obsahuje. Protože se nemůže bránit můžeme s ním pracovat a zacházet různými způsoby než je obvyklé, kupříkladu třeba tak, že stromy mohou být umístěny až pod zem. V tomto projektu je tak zdůrazněna cesta a ubývající

prostor, jako symbol lidského chování k přírodě a zejména pak ke stromům, na jejímž konci je komora, kde kape voda na teplou desku a hned se vypaří. Takto symbolicky je vyjádřena jedinečnost okamžiku a jakési varování k nápravě, či návratu člověka více k přírodě.

Projekt pro Náměstí Míru

Jede z dalších návrhu se symbolickým ztvárněním. V tomto případě se jedná o stromové skupiny a fontánu, která je obsahuje kvádr ležící ve vodě a z kterého chvílemi prýští oheň. Oheň je symbol války a voda symbol míru. Neustálá proměna v míře dominantnosti jednoho či druhého živlu poukazuje na nekonečný proces tak, jako je tomu ve skutečném lidském světě.

Zahrada entropie

Dle mého dojmu již přechod k intervenci ve veřejném prostoru. Zde je strom jako symbol samotného života, kterému bráníme v přirozeném vývoji umístěním do nádob. Některé stromky, které jsou umístěny v rozpadavém obalu, se postupně zakoření a jiné jsou odsouzeny k zániku.

Urbánní scénografie, projekt pro Sdney

Zde se jedná o nedostavěnou dálnici, jež byla součástí veřejného prostoru mezi budovami působila zarážejícím a nevzhledným dojmem. Tím, že Sitta navrhl umístění zavěšených sítí, které budou pokryty popínavými rostlinami, vytvořil zajímavé místo s dojmem vlnících se terénních modelací. Je to důsledkem různého příjmu vody rostlinami, které pak při dostatku vody mění tvar a nabývají objemu a v opačném případě rostliny chřadnou nebo dokonce usychají. Jedná se o projekt pomezí parku a instalace ve veřejném prostoru.

Les času

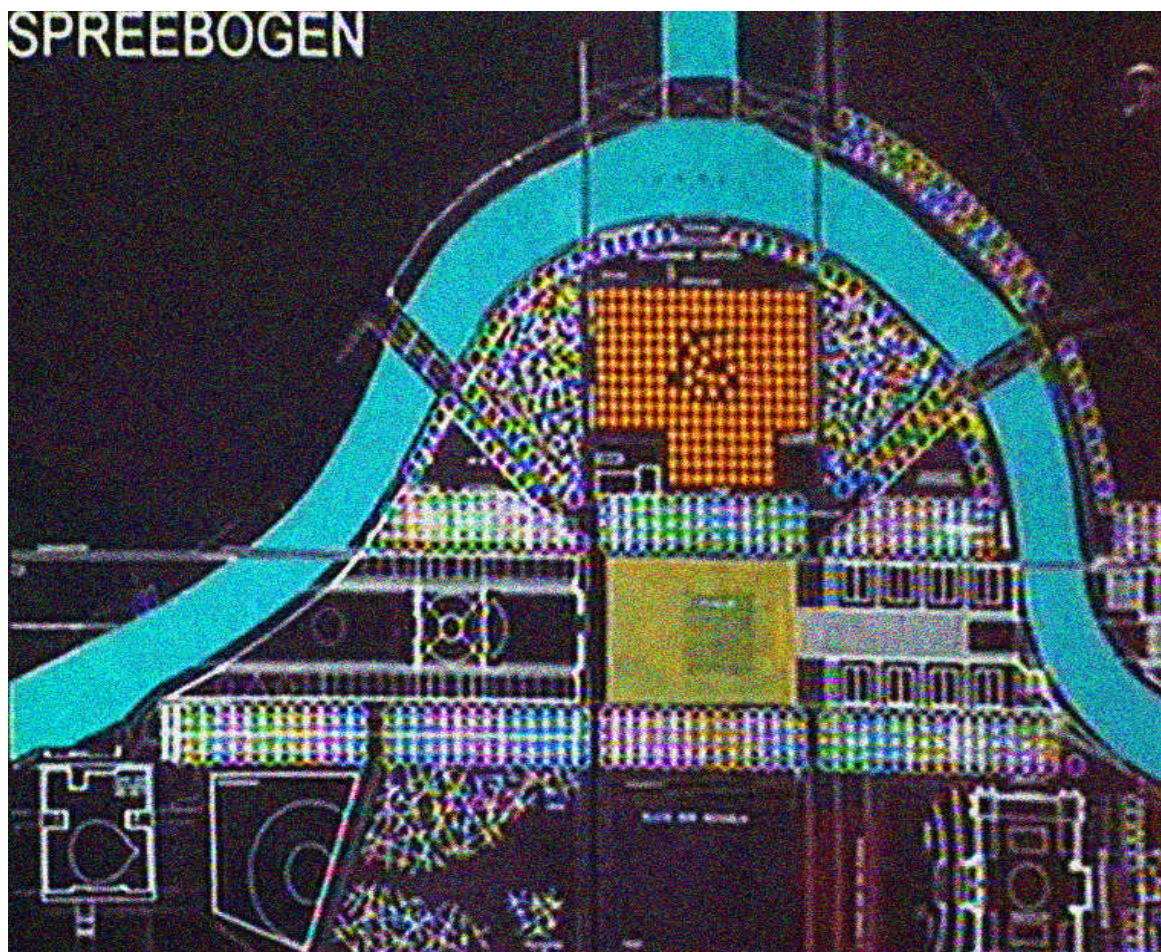

V návrhu figurují stromy, které jsou vysazované na čtvercovém rastru tak, že každých pět let je osazen jeden kus, což má za následek jejich různé velikosti stromů a dochází tak k zachycení času. Dle Sitty je to taková určitá forma hřbitova. Předpokladem je, že při dobrém růstu, se budou pravidelně zvětšovat.

Soutěž na zahrady v Lausanne

Stavba nového vestibulu metra, do které Terragram navrhl prorůstající liány. Je to jakási invaze rostlin a cílem je upozornění cestujících na zahrady nahoře nad vestibulem. Je to syntetická umělá zahrada, jež se v prostředí výhradně lidského území stává skutečnou.

Spreebogen, okolí Reichstagu Berlin, soutěž rok 2000

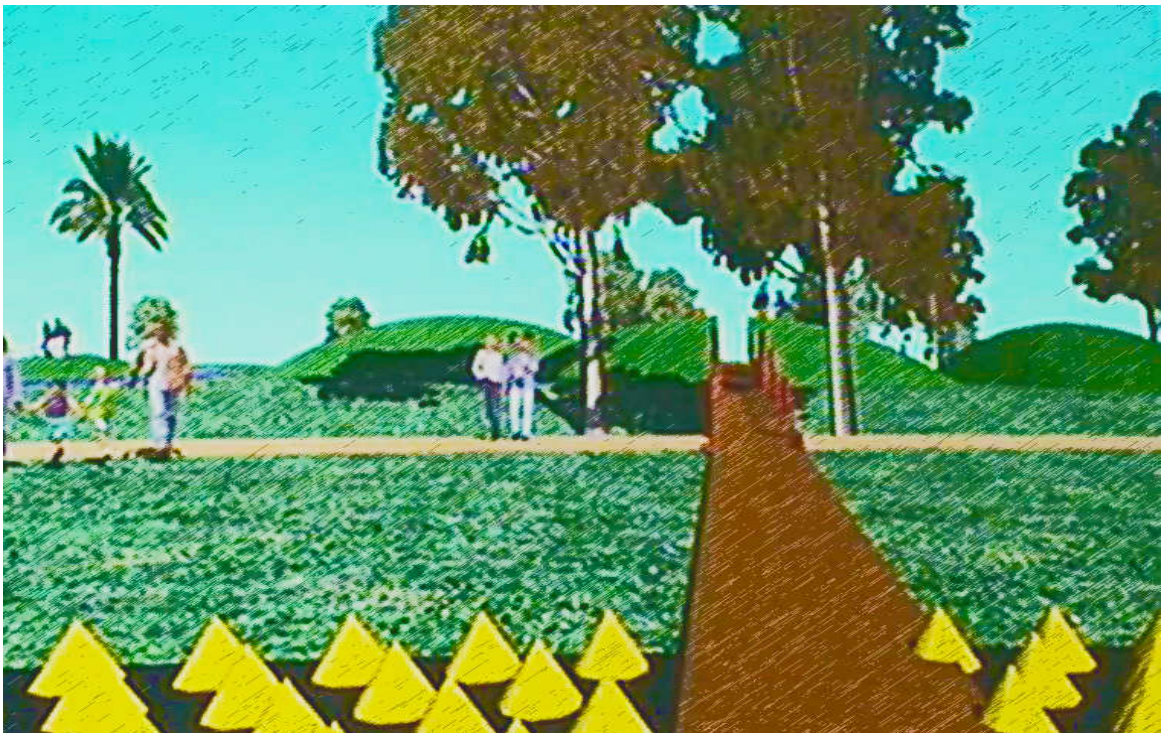

Umístění v soutěži nebylo, jelikož byl projekt Terragramu v top 10. Před parlamentem vysázel Sitta makové pole, jako symbol toho, kam může vést

nepodařená politika státu – tedy kupříkladu k distribuci dog, v tomto případě opia mezi lidi. Pozemek je členěn na několik částí a mimo makového pole je zde dřevěné pódium, které na hydraulických zvedácích mění tvar, tudíž může nabývat tvaru být roviny, amfiteátru a jiných modelací. Zvuk dupajícího davu lidí po dřevěném pódium slouží k zastrašení politiků. Vše je myšleno s nadsázkou, symbolicky.

Institut Aboriginských studií

V Austrálii není nic původního, originálního a tvrdí se tam, že kopie je lepší než originál. Původní obyvatelstvo, tedy Aboriginci, již nemají svojí zem, prapůvodní zem jim byla odejmuta a tento projekt jim nahrazuje krajinu, která už neexistuje, a proto zahrada působí záměrně uměle. Tento zajímavý nápad je pak dotažen do detailu tím, že i materiálové řešení je sestaveno co nejvíce jako soubor umělých materiálů, umělých trávníků a podobně.

Zahrada australských snů – Národní muzeum, Canberra 1997

Je důležité říci, že obecně je jádrem identity australské společnosti je sport a právě města jsou pak odrazem společnosti. Je to dáno tím, že Austrálie je mladá a nemá žádnou dlouhodobou historii oproti státním útvarům v Evropě, a proto se snaží definovat sama sebe za krátké časové období, v němž hraje právě sport

velký prim. Sport je mohutně podporovaný státem. Co se týče projektu muzea, doplňuje Vladimír Sitta, že vznikl za spolupráce se stavebními architekty, kdy došlo k významné dohodě na změně odsouhlaseného konceptu objektu z centrálně umístěných budov na vnitřní dvoranu a pás objektů okolo. Tím, že objekt pak hmotově připomíná stadion, je dán do popředí ústředním motiv sportu jako charakteristický rys Australanů.

Nejedná se o skutečnou zahradu, zahrada to není, je to obraz zachycující historii, ale i vlastnosti Australanů a to i se všemi špatnými událostmi z minulosti. Zejména pak střet naprosto odlišných civilizací a nerovné boje, které jsou i zde zachyceny na mapě na zemi, která tvoří umístěním do dlažby celý prostor. Jsou zde vepsány názvy anglicky i aboriginsky, ale i dalšími ze 120 jazyků, kterými se mluví v Austrálii.

Krajinný prvek srdce Austrálie

Jediný ze zaznamenaných Sittovo projektů, který se zabývá estetikou čistě ve volné krajině. Austrálie nemá v krajině charakteristický rys kulturní krajiny utvářené i působením člověka. Je to důsledek chování původního obyvatelstva Austrálie - Aboriginců, jež žili kočovným způsobem života. Neměli tedy stálější vazbu na krajinu a nevyžadovali tudíž ani potřebu s krajinou nějak pracovat, tak jak to známe z krajinného rázu antropogenní krajiny v Evropě.

Dekonstruktivistický projekt fasády

Návrh vznikl ve spolupráci se stavebními architekty. Jedná se o revitalizaci objektu komunitního centra ve veřejném prostoru, který byl soustavně poškozován graffiti. Řešením je přístavba ocelové konstrukce, kterou budou porůstat popínavé rostliny a tím se zabrání další devastaci povrchů budovy.

Soutěž na projekt Ground zero v New Yorku – památník obětem 11. Září 2001

Univerzita budoucnosti

Jedná se o nerealizovaný utopický projekt, jehož konceptuálním jádrem bylo napravit vše co je špatné na vzdělávacích systémech. Všechny vyučované disciplíny by měli zohledňovat nejen udržitelný rozvoj, ale i udržitelný životní

standard lidstva, což jde spolu ruku v ruce a na což se často zapomíná. Jako objekty měli být využívány např. staré letadlové lodě apod. a právě tato nezávislost na zřizování nových objektů by umožňovala šíření tohoto druhu vzdělávání po světě.

Marina South, Singapore, rok 1987

Toto je další utopický projekt, tentokrát urbanistický koncept města. Je to v podstatě město nad městem. Projekt vychází z myšlenky, že není možné zastavovat půdu do nekonečna, městům nezbyde než vybudovat nový rastr města nad tím původním a zřídit zde v podstatě zemědělské plochy. V současnosti fungují v asijských městech na plochých střechách domů zahrádky na pěstování ovoce a zeleniny, ale v budoucnu to bude nevyhnutelným řešením. Vyžaduje to speciální přístup k dopravě.

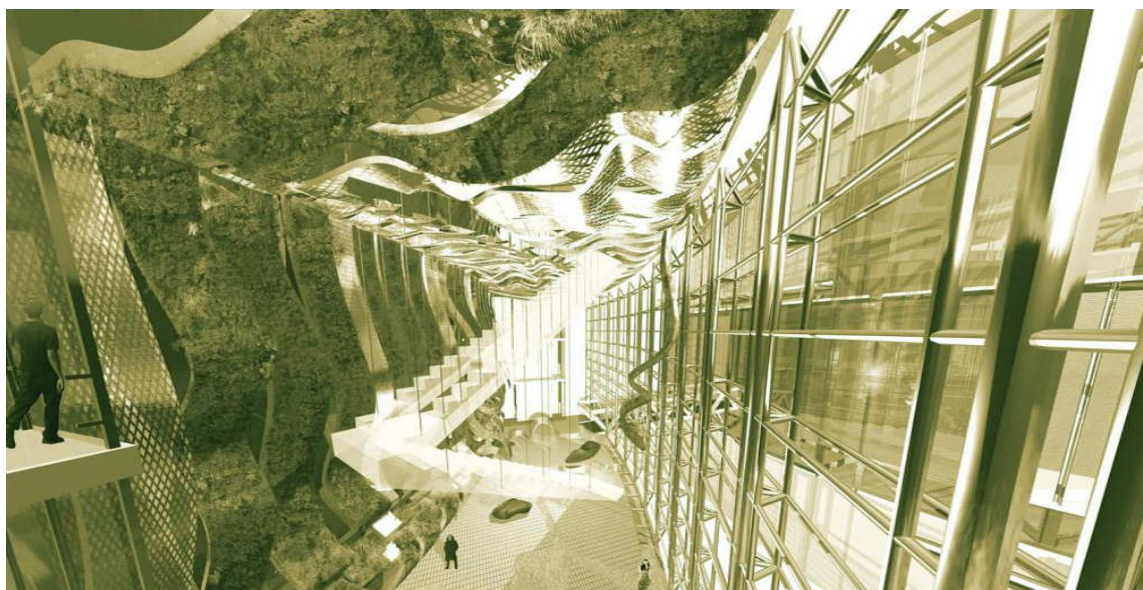

Spolupráce s metabolickým architektem Kisho Kurokawou na několika projektech

Příklad:

Property Highlights of Singapore

Věžový dům rozdělený na tři samostatné objekty. Budovy měl být protknuty systémem střešních a vertikálních zahrad, což se povedlo jen do určité míry. Zeleň měla vystupovat až na fasádu, ale nakonec k tomu nedošlo, protože se fasáda musí natírat. Na tomto příkladu své práce ukazuje Sitta praktické důsledky návrhu architektury budov a dotvoření detailů v interiéru zpracovaných krajinářem, tedy: V přízemí u báze objektů je chromové vejce, které bylo umístěno 1m nad zemí, což tedy není podchodná výška. Sitta vyřešil problémově využitelný prostor zaplavením a vytvořením vodního prvku.

Soutěž Nová Kaledonie, Francie

Historická i současné největší zásoby niklu na světě. Těžba niklu ve městě poblíž centra, znamenala své okolí zejména znečištěním kvůli prachu a také nadměrným hlukem. Důsledkem byli pak kožní choroby a astma obyvatel, bydlících v nejbližším okolí. Konceptem bylo přesunutí těžby a na místě vytvořil Sitta nový park, který není dále nijak blíže popsán.

The paradise project, zahradnický festival

Prostorová struktura festivalu je záměrně vytvořena bez pravidel, aby si člověk nemohl snadno zapamatovat rozložení vystavených rostlin, což nutí návštěvníka při hledání toho, co chce spatřit k tomu, aby zde poseděl, koupil si jídlo nebo pití a celkově strávil na festivalu delší čas než by bylo obvyklé klasickým čitelně rozvrženým schématem výstavy.

Enviromental EXPO Čína, Shijan

Inspirace a nová interpretace tradiční čínské zahrady (měsíční brána). Měsíční brána vás zavádí do jiného prostoru, pozemek ve svahu je dělen stěnami na různé prostory a graduje k samotné měsíční bráně.

Garangula, Canbera

Projekt soukromé zahrady s bazénem, do něhož je umělým potokem přivedená voda, dále je zde hřištěm na jezdecké pólo a umělý kout s vodní parou na ochlazování. V zahradě jsou navrženy individuální architektonické objekty (např. zelená katedrála, což vypadá jako terénní hloubená modelace, nad kterou jsou vysázené stromy kolmo ke svahu, které se stýkají korunami. Vysázené stromy

měli tendenci se vyrovnat do svislé polohy a tím vytvořili netradiční tvar), na zahradě se vystavují umělecké objekty, sochy (Miró).

Fire garden

Oheň přináší pocity a estetiku do prostoru, má ale i praktický význam a spouští se při pohybu. Praktický význam spočívá v odpuzování komárů, kteří jsou charakterističtí pro danou lokalitu a zásadě znemožňují pobyt na zahradě.

Ostatní projekty

Dále vytvořil mnoho drobných atriových zahrad, které interpretují, nikoliv napodobují japonské zahrady a jejich jemností pro materiál.

Jako zahrady realizované v Austrálii uvedl Sitta jednu, kde architekt domu navrhl 4 metrovou stěnu před výhledem z kuchyně a Sittovým zásahem se ze zahrady stala hra se stěnami (bloky), natřených okrovými barvami. Zahrada se sukulenty na Cortenových kráčích, které obklopují ústřední jezírko.

KONFERENCE MĚSTSKÉ PARKY 2015

Proměny veřejného prostoru a městských parků

Veřejný prostor je všude, je to celá zeměkoule a podle toho bychom se také měli chovat, vlastně tím vyjadřujeme chování sami k sobě navzájem, upozorňuje na přednášce Vladimír Sitta. Další z mnoha názorů tohoto kontroverznějšího

architekta, který plně sdílím je, že reklama v ulicích hyzdí krásu veřejného prostoru. Člověk má právo na to, aby se cítil dobře a bezpečně, aby měl dostatek informací a mohl číst prostor, ve kterém se pohybuje, má právo na horizont, na oblohu a to vše je zaplněno bannery různých velikostí a barev. Na samém počátku své přednášky uvedl několik zajímavých projektů a také osobností, kteří mu dodávají inspiraci a o jejichž práci se chce podělit s veřejností nejen proto, že se mu líbí, ale má i pocit, že by je měl znát každý, kdo se chce zajímat o osud veřejného prostoru. Těmito osobnostmi jsou:

Jaime Lerner

Inicioval rozhovory a další akce k podpoře udržitelného rozvoje v Brazílském městě Curitiba v roce 1965. Město se postupně začalo navracet svou tvářností i funkčností zpět lidem, pomocí dopravních opatření a dalších zásahů. Vynalezl termín Urbánní akupunktura, což je systém malých zásahů do města, které postupně transformují město a vnímání jeho obyvatel.

Atanas Mockus

Matematik, následovník Jaimeho Lerner. Stal se starostou města Bogota a pro zlepšení veřejného prostoru najal dokonce herce, kteří usměrňovali chodce a nenásilným a komickým způsobem je učili chovat se městsky a tomu, jak se mají pohybovat ve městě a užívat městských prostorů.

Enrique Peñalosa

Následovník Atanase. Na konferenci v Melbourne se mu podařilo rozplakat polovinu osazenstva, když emotivně vyprávěl o potřebách města. Jeho představa, která se později naplnila byla o tom, že se budou umisťovat kulturní budovy, jako jsou divadla, kina, knihovny, školy apod. v širším měřítku po celém městě a tím dojde ke kladnému působení a chápání veřejného prostoru v celém sousedství. Dále podpořil veřejnou dopravu tím, že omezil průjezd individuální automobilové dopravy městem, čímž došlo přirozeně k naprostému obratu a změně ve využívání městských prostorů. Jediné na co máme ve městě nárok je veřejný prostor, dodává Vladimír Sitta.

V Praze je uplatnění tohoto principu také velmi žádoucí a by bylo možné takový projekt také uskutečnit, kdybychom ovšem měli také politiky s vizí. Neexistuje konstitucionální právo na parkování, nemělo by se parkovat před barákem, neměl by si každý přivlastňovat veřejný prostor.

Clover Moore

Žena, která byla zvolena starostkou Sydney na základě svého zájmu o blaho obyvatel a svojí kritikou establishmentu, a která je inspirující svou mohutnou energií naplňovat rozličné cíle, byť by byli sebetěžší. Iniciovala velkou obnovu veřejných prostorů, což nemá v historii města obdoby. Je to nestranný politik a na radnici je již několikáté volební období k nevoli ostatním politickým stranám.

Athénská charta a zejména architekt Le Corbusier

Dále věnoval Sitta pozornost tématu moderních principů architektury, a to proto aby vysvětlil, jak revoluční myšlenky došli v architektonické praxi k tomu, že se lidé přestali zajímat o veřejný prostor. Le Corbusier měl obrovský vliv na vývoj architektury 20. Století a byl jedním z hlavních zakladatelů modernistického způsobu přemýšlení nad urbánní strukturou a tím tedy nad veřejným prostorem. Jeho nová moderní představa kupříkladu o domě spočívala v tom, že dům byl podle něj ve své podstatě stroj na bydlení. Jako funkcionalistický architekt se podílel na konferenci CIAM v Athénách v roce 1933, kde byla sepsána a potvrzena tzv. Athénská charta, která stanovila základní dogmata funkcionalistického urbanismu. V tomto dokumentu se uvádí, že město musí být především funkční, podobně jako stroj, že je tvořeno základními požadavky na bydlení, práci, rekreaci, což bude ve městě zajištěno zónováním a vzájemně propojeno dopravními tepnami. Pod vlivem těchto modernistických představ se urbanismus na dlouhou dobu do budoucnosti vyznačuje volným umístěním budov do krajiny, kdy se veřejný prostor v podstatě vytrácí a dělí podle využití do jednotlivých městských zón a pod vlivem vývoje automobilismu jsou tato dogmata jen podtržena liniemi dopravních komunikací a uzlů a konečným nezájmem lidí o veřejný prostor. V České republice je toto téma aktuální, stejně tak jako ve světě, jelikož je třeba se s tímto dědictvím a úkolem vyrovnat a nacházet řešení a možnosti navrácení veřejného prostoru lidem a to zejména pak v oblasti panelových sídlišť z 60.-80.let 20.století, aby města nebyla bez života.

Utopisté

Chodící město – team X(Heron). Bez utopických představ a nápadů by se kultura vyvíjela jen obtížně a to je pravděpodobným důvodem proč Sitta ukazuje již starší myšlenky utopistických architektů. Snad tím chce říci, že fantazii se meze nekladou a že když myšlenka vypadá složitě, ještě to neznamená že nelze dosáhnout cíle. Kokrétní obrázek pak ukazuje situaci, kdy bude zničena jedna část planety a reakcí pak bude vytvoření nového pohyblivého města nad původním městem, které se bude moci přesunovat tam, kde jsou vhodné podmínky pro život.

La Villete – Rem Coolhas

Nerealizovaný urbanistický plán, který kontroverzně klade vedle sebe funkce kultury, farmaření, sportu atd. a zkoumá tak vzájemné interakce, které budou vznikat mezi zdánlivě neslučitelnými funkcemi města.

Pláž

Pláž je pro Sittu čistou esencí toho, čím by veřejný prostor měl být. Zde se můžeme chovat svobodně a dá se zde dělat mnoho různých věcí. Pobyt na pláži vzbuzuje v lidech určité vzorce chování, kdy na jedné straně musíte být tolerantní k ostatním a na druhé straně můžete být sám sebou.

Nežádoucí prvky a omezení pro život ve veřejném prostoru (High Line)

Invaze dronů namísto pohybu ptáků, sledování kamerami nebo měření pohybu lidí, to vše můžeme nalézt stále častěji jako součástí intravilánu měst. Zajímavou ukázkou jsou pak pravidla používání veřejného prostoru v ikoně landscape architektury High Line:

nesmíte se shlukovat, fotografovat, pít, žebrat, vytvářet zvuky, krást květiny, házet věci a na to je dohlíženo policií v civilu.

Z tohoto plyne, že je to veřejný prostor pouze pro vhodný vzorek obyvatelstva, navíc oddělený ve svém vlastním prostoru nad ulicemi s minimem vstupů do veřejných budov.

Komparace zahraničních veřejných prostorů a současný stav v ČR

U nás je obvyklá chyba řešení veřejného prostoru tak, že posezení je uprostřed náměstí, bez jakéhokoliv krytí a podloubí. Loubí poskytuje psychologický i praktický efekt krytí před deštěm, větry i pohledy dalších osob, ale dnes je daleko na okraji náměstí a nevyužité. V Sydney je možné si vypůjčit v parku koberec na piknik a tím jasně vymezujete dočasně svůj prostor, kteří ostatní samozřejmě respektují. U nás je veřejný prostor majetnický okupován zaparkovanými automobily, popelnicemi a osobní prostor pro posezení v trávě je narušován psy, pro které je veřejný prostor v České republice, jakoby se zdálo, přímo určen. Marketingové reklamy jsou všudypřítomné a tím znehodnocují a rozptylují myšlenku prostoru. Řešením pro správné zacházení s veřejným prostorem je podle Vladimíra Sitty nejen výchova mladé generace landscape architektů v kooperaci s architekty stavebními, ale zejména pak možnost diskuse s obyvatelstvem, tak aby byl začleněn do návrhu i názor lidí nejen těch, kterých se změna prostředí přímo dotýká v místě bydliště, ale i všech ostatních lidí ve městě, kteří projevují zájem podílet se svými názory na vývoji veřejných prostor.

ZHODNOCENÍ VLADIMÍRA SITTY JAKO OSOBNOSTI A ARCHITEKTA

Úvod a první setkání se jménem Vladimír Sitta

Pokud je vůbec možné hodnotit alespoň částečně Vladimíra Sittu dle informací z medií, internetových článků, vlastních webových stránek, videí z jeho přednášek a bez toho, aniž bych navštívil jeho realizace, dovolím si napsat krátký názor na jeho osobnost, roli architekta a dosavadní dílo.

O Vladimíru Sittovi jsem poprvé slyšel, když měl přednášku na Fakultě architektury v roce 2010, na které jsem bohužel nebyl, což mne dnes velice mrzí. Tehdy jsem se jako student architektury a urbanismu na FA ČVUT tématem landscape architektury nijak výrazně nezaobíral, a proto jsem také zaznamenal pouze plákaty o probíhající přednášce. Poté co mne osud zavál až na práh Katedry zahradní a krajinné architektury na ČZU v roce 2014, jsem poměrně náhodou zavítal na Landscape festival pořádaný v Praze na Nákladovém nádraží Žižkov. Dnes mám v paměti uložený pěkný zážitek z tohoto festivalu, který mne

velmi nadchl a jehož jedním z garantů, byl právě i Vladimír Sitta. Zde na podlahách bývalých překladišť a industriální vůně asphaltových pražců mne zaujali právě nejvíce studentské práce z nově vzniklého atelieru Vladimíra Sitty na FA ČVUT, které se vyznačovali vtípem, hrou, inovací a profesionálním zpracováním plakátu při uchování všech podstatných atributů správně pojaté a volené prostorové skladby na zadané místo Tachovského náměstí v Praze na Žižkově. Doufám, že bude další pokračování v roce 2015. Po této zajímavé zkušenosti jsem si dohledal informace o tom, kdo je to vlastně Vladimír Sitta, že vystudoval „Lednici“ obor Zahradní a krajinářskou architekturu na Mendelově univerzitě v Brně a velmi mne potěšila skutečnost, že se jedná o českého architekta světového formátu. Je mi podstatně blízký přístup Vladimíra Sitty k práci architekta, volbě tématu a celkového dojmu z architektury, o které budu psát dalším následujícím textu.

Kdo je Vladimír Sitta?

Když položím otázku kdo je Vladimír Sitta, nemám tím na mysli běžné údaje z curriculum vitae, neboť ty si může dohledat každý a jsou ostatně součástí této práce. Mám tím na mysli hlavně jeho osobnost a to co se dá z omezených zdrojů a bez osobní konverzace vyčíst mezi řádky. Je těžké hodnotit jeho projekty a následné realizace bez toho aniž bych měl osobní zkušenost, jak se říká “in site“, ale myslím si, že po tom co jsem shlédl záznam dvou jeho přednášek z České republiky a pořad Českého rozhlasu Bourání klišé s od Adama Gebriána, mohl jsem si udělat jakýsi fundamentální vzorek o tom, co je Vladimír Sitta vlastně za osobu. Myslím si, že mohu říci jednoznačně, že to je showmen, vizionář, symbolista, tvrdá povaha a do jisté míry i egoista, což člověka při jeho pozici v oboru asi nepřekvapí a v neposlední řadě zřejmě i částečně workoholik, v dobrém smyslu slova, s jemně kulatými zády, což je zajímavý koktejl vlastností, o kterých mohu říci, že jsou výrazem jedinečné a silné osobnosti. Jsem rád, že je právě Vladimír Sitta vedoucí nově založeného Ústavu krajinářské architektury na FA ČVUT, protože to je jistě člověk na správném místě. Jednoznačně doporučuji každému shlédnout záznam z přednášek o urbanismu Mezikrajiny a Proměny veřejného prostoru a městských Parků, které jsou k dispozici na internetu a které jsou v češtině.

Vladimír Sitta a prezentace

Než se pustím do rozboru samotné architektury tvořené Vladimírem Sittou, zastavím se na chvíli u schopnosti prezentace, kterou Vladimír Sitta jistě má, neboť i to souvisí s prací architekta. Jak on sám tvrdí a neslyšel jsem tento názor jenom z jedné úst, neumí moc čeští architekti prezentovat a prodávat své projekty a nápady. Naprosto souhlasím, že tomu tak je a mohu potvrdit na základě vlastního pozorování. Na druhou stranu si myslím, že se tento stav pomalu zlepšuje.

Za svůj život jsem již shlédl několik přednášek a prezentací různých výrazných osobností a sám jsem prošel asi již možná i desítkou prezentací vlastních projektů, ale doposud mne prezentace jako taková. Nemohu se zbavit pocitu, že prezentace je ztráta času, který bych mohl věnovat projektu samotnému. Asi do jisté míry záleží na sebevědomí a podílu exhibicionismu v povaze autora. Když vás něco nebaví je to vidět, a tak zapomínám uvádět důležité skutečnosti, prezentace je krátká, nebo naopak dlouhá a třeba i nezajímavá, i přesto, že projekt sám o sobě je docela vydatný a zaslouží si lepší pozornost obecnosti.

Poté co jsem ale shlédl prezentaci Vladimíra Sitty, došlo mi, že prezentace může i vypadat tak, jako humorné představení, a když je zábavná pro diváky a tím i pro mne samotného, může poskytnout dobrou zpětnou vazbu. V jednom rozhovoru Vladimír Sitta odpověděl na otázku, čím by chtěl být, kdyby nebyl zahradní a krajinným architektem a on odpověděl, že komikem. Myslím si, že jeho schopnost humoru je vysoká a nejedná se jen o komunikaci s diváky, ale i o výběr obrázků ze života k jasnějšímu a humornému vysvětlení jeho záměru. Důležité je rovněž časové řazení obrázků v součinnosti s řečením, například při částečném vysvětlení problému a poté následná pomlka v řeči a spuštění vhodného obrázku, který se ve své podstatě vytržený z původního kontextu a původně nesouvisející přímo s projektem, se v tuto chvíli stává v jeho prezentaci výrazným humorným prvkem. Taková prezentace pak udržuje obecenstvo v soustředění a neupadá zájem o přednesení zásadních věcí, co má autor na srdci.

Vladimír Sitta a přístup k práci

Pro Vladimíra Sittu je fundamentální pracovat, nevzdávat se, pracovat, šokovat a zase znovu pracovat. Mnohokrát se zmiňuje, že nevydrží sám se sebou. Jak sám tvrdí v procesu práce je schopen obětovat spánek a v takové chvíli pak práci nenávidí, nakonec však říká, že to špatné mysl zapomene, je pak na svůj výsledek víceméně pyšný a tělo se prý z takovýchto výkyvů snadno regeneruje. Tento styl práce je myslím si příznačný pro většinou architektů a pravděpodobně to souvisí s tím, že skutečně dobrá práce se nemůže vždy vytvářet pravidelně a na počkání, což nakonec vede k neúprosně krátkým termínům. Za jeho slovy stojí opravdu mnoho práce a to jak realizovaných projektů, tak neuskutečněných projektů z mnoha absolvovaných soutěží. Již v jeho rané práci Želešické jizvy, jež je vzdorem komunistickému zřízení státu je vidět vysoká míra jeho ambicí a neschopnost se spokojit s obyčejným, se standartní prací. Myslím si, že tato vlastnost je vlastností bojovníka vizionáře a dá se vysledovat pravděpodobně ve všech jeho návrzích. Dalším charakteristickým rysem jeho tvorby je neutuchající hledání originality, tak aby ani jedna jeho práce nebyla stejná. Do jisté míry je to znakem silné imaginační schopnosti a kreativity, ale je to dáno i charakterem architektury samotné, neboť je více než správné, že architekt autor nemá svůj význačný osobitý styl, jelikož každý pozemek, každé zadání je originál a proto by i každý návrh měl být vždy jiný a měl by se umět přizpůsobit svému okolí nebo historii. V podstatě se bojí, že by našel něco staronové ve svých minulých projektech. Nenávidí styl, styl je podle jeho slov nuda.

Zhodnocení a princip architektury Vladimíra Sitty

Vladimír Sitta má rád, jeho vlastními slovy "poťouchlosti", rád exhibuje nejen při konverzací, ale i ve svých projektech. Velkým základem jeho práce je volba tématu a jeho interpretace, která by měla být designově moderní, výtvarně vkusná, pokud je v tomto světě ještě možné vymyslet pokaždé originální nápad, tak i originální koncept a především obsahově alespoň dílem poukázat na určitý důležitý fakt lidského života, jež je součástí téma projektu. Tento fakt je pak dle míry závažnosti zdůrazněn a může až přesahovat v šokování. Velikost překvapení pozorovatele se může pohybovat v rovině výtvarné ale i na úrovni myšlenkové. Příkladem může být jedna z jeho rodinných zahrad s bazénem,

situovaným u řeky. V tomto projektu použil zajímavý a překvapující princip obráceného akvária, jenž následně vysvětlím. Pozemek zahrady je situován v těsné blízkosti u řeky na návrší a bazén, ze kterého přetéká voda, je na pozemku orientován tak, že je v rohu a má rozhled do krajiny. V určitém pohledu směrem k řece, se pak jeví vodní hladina bazénu jakoby vodní hladinou řeky a částečně splývají. Je to velice zajímavý moment, který se nevidí každý den a který lze sledovat opakovaně, aniž by vás přestal bavit. Dochází zde k určitému šoku pozorovatele z něčeho nevídaného. Princip obráceného akvária, jak tento jev sám autor nazývá, je pak dán smazáním hranice a vytvořením pomyslné relativity se smyslu, kdo je tedy vlastně v akváriu, potažmo v bazéně. Jsem to já, který se koupu v bazéně a jsem svým způsobem v akváriu vůči řece nebo při pohledu na řeku, jež je široká a jejíž konec je v nedohlednu, je řeka samotná s lidmi a plujícími loděmi u mě v bazénu a já je tak mohu pozorovat jako uvězněné, jakoby v akváriu? Kdo koho pozoruje? Intenzita šokování však v jeho projektech může nabývat i mnohem větších a důležitějších rozměrů, než jen v oblasti samotného designu a to v případech kdy si vybírá do své práce témata, jež se nějakým způsobem dotýkají společnosti. Příkladem pak může být jedna z jeho nejznámějších prací "Zahrada australských snů" v Národním australském muzeu, kdy se nejedná o zahradu jako takovou, ale spíše o zahradu historie i současnosti Austrálie, vepsané a interpretované v podobě mapy na povrchu dlažby, kde jsou zaznamenány i bitvy, které jsou Australanům nepříjemné a na které by nejradši zapomněli, jelikož souvisí s útlakem původního obyvatelstva Aboriginců. Sitta tak dává najevo, že historii je důležité uchovat pro budoucnost, aby se z ní mohli další generace poučit, vysílá tak signál do světa, že Austrálie je připravena nebo měla by se připravit přijmout své chyby a posunout se dále.

Neopomím vyzdvihnout význam jednoho z ukrytých podtextů této Sittovy práce právě proto, že jsem se setkal s názorem, že architektura Vladimíra Sitty je jen pouhý design, protože veškerá jeho typická tematická hravost spočívá v designu, věc je pak pěkná na pohled, ale časově omezená a jeho projekty tak morálně zestárnou dříve než by bylo vhodné pro architekturu zejména pak ve veřejném prostoru. Tento názor nesdílím, protože si nemyslím, že projekty, které vytváří jsou pouhý design. Myslím si, že jeho projekty obsahují uschované hluboké myšlenky o životě, o stavu věcí a společnosti, vyjádřené jediným možným

způsobem, čili vyjádřené vizuálně designem, a právě proto že jeho architektura dokáže být i originálním záznamníkem společnosti, staví svou hru a design na úroveň zodpovědnosti umělce, podobně tak jak tomu činí malíři, neboť nastavuje zrcadlo společnosti, vznáší svým dílem otázky, na které musí odpovědět společnost. Stejně tak jak je tomu u jednoho z jeho nejslavnějších děl Zahrada australských snů. Jeho projekty tedy nemůžou už ze samotného principu výše napsaných skutečností morálně zestárnout, natož pak dojít do takové fáze, že by jeho projekty musel někdo v daleké budoucnosti měnit nebo přepracovat. Naopak, myslím si, že některé jeho věci se by se mohli uchovávat jako paměť společnosti na počátku druhého tisíciletí.

Vladimír Sitta je dle mého názoru experimentátor a je dobře, že takoví lidé existují, jelikož bez nich by na světě nevzniklo nic nového. Samozřejmě, že tento přístup s sebou nese i jistou míru rizika neúspěchu, selhání nebo nepochopení myšlenky, s čímž si myslím, že Vladimír Sitta počítá. V této souvislosti bych právě rád uvedl, že mám rád zejména v jeho raných projektech originální práci se stromy a velmi se mi líbí Les času, kdy dochází ke skutečnému zachycení času pomocí různě starých stromů. Další práce a také pěkně citlivé téma je Garden of imagination, i když si neumím představit, jak by se dařilo stromům pod zemí s minimem světla. Nebo vtipný projekt, vypovídající o společnosti, je Spreebogen, se svým makovým polem a lidmi dupajícími na pódiu před parlamentem, to je také kvalitní práce z jeho dílny. Práce, která se mi už nezamlouvá je Zahrada entropie, protože zde záměrně násilně zachází se stromy a zdá se mi pro svět přínosnější zachování života živého organismu stromu, tak aby nemusel zemřít pomalou smrtí jako vězeň v nádobě, než vyjádření myšlenky o koloběhu života. Poměrně rozpačitě na mne také působí práce na zahradě soukromého investora s názvem Zelená katedrála, jenž dle mého názoru nemá s katedrálou nic společného a samotný pokřivený vzhled stromů se mi nezdá nikterak vzhledný, spíše mi to připomíná mongolskou jurtu. Jeho nápad pokřivené výsadby stromů je zajímavý, ale líbil by se mi nahodile v menším počtu a v jiném kontextu. Možná, že si chtěl jen autor vyzkoušet technologii výsadby a chování stromů v takovéto poloze.

Z pohledu širšího měřítka uplatnění a následování jeho přístupu k landscape architektuře si dovolím říci, že je to obtížné, ba spíše nemožné. Jeho originalnost je na tak vysoké úrovni, že kdyby to dělal každý, nezbyl by nikde kousek klasicky a stroze, ale dobře a věcně řešeného veřejného prostoru bez většího vzrušení jak pohledového, tak duchovního. Člověk potřebuje ke svému životu nejen kontrast ale i tóny obyčejné šedé, nejen vzrušení, ale i klid. Vladimír Sitta je člověk, který si může dovolit vybírat zadání, má rád výraznou hru a symboliku, kterou může už jen stěží importovat do vesnické krajiny, z hlediska její kulturní, čistě přírodní, nahodilé a historické hodnoty, a proto u něj prakticky nenacházíme typický krajinářský projekt, kupříkladu třeba lesoparky nebo příměstské parky nebo krajinu rurální. Při tvorbě architektury jako odrazu krajiny, je pro práci landscape architekta zapotřebí, potlačit sám sebe jako výtvarníka a umělce pro hluboký respekt k životu, přírodě a tedy krajině, což není vlastní každému člověku. Bylo by zajímavé někdy spatřit čistě krajinářský návrh od Vladimíra Sitty a nový návrh na českém území. Práce Vladimíra Sitty nevykazují

jednotný styl a jsou svébytným dílem na pomezí od landscape architektury, přes interiér, sochu až k intervenci ve veřejných prostorech.

Závěrem bych chtěl říci, že není třeba více porovnávat Vladimíra Sittu s dalšími světovými nebo českými architekty pro zjištění jeho přínosu současné krajinářské architektuře, jelikož jeho práce je natolik specifická a kontrastní a tedy jasně vymezená, nehledě na to, že dle mého názoru ani nenajdeme obdobnou paralelu.

Doslov

Práci si dovoluji zakončit krátkým souborem myšlenek, kterými se v současnosti zabývám, obsahujícím vlastní dogmata, definici a vztah ke krajinářské architektuře:

Nemohu to říci jinak, než že krajinářská architektura je pro mne architektonická tvorba na tak vysoké úrovni, že se nikterak nemusí sklánět před majestátem chrámů postavených lidskou rukou, neboť je výjimečná tím, že přesahuje tvorbu architektonického objektu v tom, že pracuje s médiem, jímž je samotný život a to v mnohem užším spojení, než je chemie, hřebíky, beton nebo pálené cihly. Krajinný architekt samozřejmě musí mít povědomí o chování materiálů a statice, protože jak by navrhl schodiště, cestu nebo lavičku? Jak navrhne vazbu ve stromech? Stromy samotné jsou nakonec statickou soustavou stejně jako člověk sám. A právě proto, že to není práce s mrtvým materiálem, ale umění, které v sobě nese velkou míru života, kdy už nemůže architekt ovlivnit jistou nahodilost přírodních dějů zrodu a zániku, nese v sobě tato architektura i jistý kód nevděčnosti od společnosti. Kdo však nebyl nikdy fascinován korunou stromu houpající se ve větru a nevnímal přitom hloubku něčeho velkého, co přesahuje člověka samotného, nemůže být ve svém srdci krajinným architektem. Není to práce, je to poslání.